

ACTIVATION OF COOPERATION BETWEEN THE TEACHER OF THE FIRST YEAR OF PRIMARY SCHOOL WITH THE PARENTS OF BEGINNING SCHOOLCHILDREN THROUGH THE AUTHOR'S SUPPORT PROGRAMME

[AKTIVIZACIA KOOPERACIE UCITELA 1. ROCNIKA ZAKLADNEJ SKOLY S RODICMI ZACINAJUCICH SKOLAKOV PROSTREDNICTVOM AUTORSKEHO PODPORNEHO PROGRAMU]

Katarina Muzikova – Tatiana Marcinekova

doi: 10.18355/PG.2024.13.2.9

Abstract

The submitted contribution is a research proposal for a dissertation. The subjects of our research are parents of beginning schoolchildren, teachers and pupils of the 1st year of primary schools. The primary goals of the intended dissertation research are the investigation of the meaning of the teacher's deliberate cooperation with the parents of beginning schoolchildren in the adaptation process, the concept and application of the author's support programme. As part of the design and application of the author's support programme, our goal is to analyze and evaluate impact and effectiveness for the achieved level of adaptation of pupils to the primary school environment, their school success in initial education and increasing the pedagogical readiness of parents. The planned research is focused on the processing and evaluation of research data obtained by the experiment method with parents of beginning schoolchildren, teachers and pupils of the 1st years of primary schools.

Key words

cooperation between teacher and parents in the 1st year of primary school, beginning schoolchild, adaptation process, school success, pedagogical readiness of parents, author's support programme

Anotácia

Predkladaný príspevok predstavuje návrh výskumu k dizertačnej práci. Predmetmi nášho výskumu sú rodičia začínajúcich školákov, učitelia a žiaci 1. ročníkov základných škôl. Primárnymi cieľmi zamýšľaného dizertačného výskumu je skúmanie významnosti zámernej kooperácie učiteľa s rodičmi začínajúcich školákov v priebehu adaptačného procesu, koncipovanie a aplikácia autorského podporného programu. V rámci návrhu a aplikácie autorského podporného programu je našim cieľom analyzovať a vyhodnocovať jeho vplyv a efektivitu na dosiahnutú úroveň adaptácie žiakov na prostredie základnej školy, ich školskú úspešnosť v počiatočnom vzdelávaní a zvyšovanie pedagogickej pripravenosti rodičov. Plánovaný výskum je zameraný na spracovanie a vyhodnotenie výskumných dát

získaných prostredníctvom metódy experimentu s rodičmi začínajúcich školákov, učiteľmi a žiakmi 1. ročníkov základných škôl.

Kľúčové slová

kooperácia učiteľa s rodičmi v 1. ročníku základnej školy, začínajúci školák, adaptačný proces, školská úspešnosť, pedagogická pripravenosť rodičov, autorský podporný program

Introduction

Vstup dieťaťa do základnej školy predstavuje v jeho živote významnú udalosť. V rámci prispôbenia sa žiaka rôznym zmenám v tomto období je potrebné vnímať celý rad aspektov, ktoré sa vzťahujú nielen na samotné dieťa – začínajúceho školáka, ale aj na učiteľa a rodičov. Podľa autorov Kokkalia et al. (2019) a Lipkovej (2014) v období prechodu dieťaťa z predprimárneho stupňa vzdelávania na primárny stupeň vzdelávania predstavujú inovačné stratégie kooperácie dôležitý determinant ovplyvňujúci kreovanie a rozvoj vzťahu učiteľa s rodičmi začínajúceho školáka s cieľom zabezpečenia, čo najľahšieho adaptovania sa dieťaťa podmienkam a nárokom základnej školy. Počas prechodového obdobia je potrebné brať ohľad na vplyv rodinného a školského prostredia. Významným determinantom ovplyvňujúcim úspešné zvládnutie adaptačného procesu a dosahovanie školskej úspešnosti je z hľadiska vzdelávacej inštitúcie učiteľ a z hľadiska rodinného prostredia sú to rodičia žiaka. Adekvátne osobnostne pripravené dieťa, ktoré učiteľ i rodičia aktívne podporujú, zvláda čeliť nárokom a podmienkam základnej školy efektívnejšie a jednoduchšie (Cokuk – Kozikoglu, 2020; Homolova, 2016; Bednarova & Smardova, 2012). Je potrebné si uvedomiť, že dnešná spoločnosť predstavuje pre rodičov začínajúcich školákov výzvu. Hlavným dôvodom je, že práve počas vstupu dieťaťa do základnej školy sa zodpovednosť za jeho vzdelávanie rozdeľuje medzi školu – učiteľa a rodinu – rodičov. Rovnako ako rodičia potrebujú, aby im učiteľ poskytoval usmernenia a pomoc vo vzdelávaní ich dieťaťa, aj učiteľ potrebuje cítiť zo strany rodičov žiaka podporu a vidieť záujem o kreovanie ich vzájomnej participácie na vzdelávacom procese. Učiteľ 1. ročníka základnej školy by preto mal pristupovať ku každému začínajúcemu školákovi i jeho rodine citlivo a poskytovať rodičom potrebné metodické usmernenia. Zo strany rodičov je zasa priam nevyhnutné, aby boli vopred adekvátne pripravení pomôcť dieťaťu v jeho adaptácii na prostredie základnej školy, poskytnúť mu optimálne podmienky na vzdelávanie a podporu pri plnení školských povinností.

Prechodové obdobie dieťaťa z materskej školy do základnej školy je z hľadiska zvážená iniciatívy a zmeny v rámci angažovanosti rodičov vo vzdelávaní ich dieťaťa, veľmi dôležité. Vzťah medzi rodinou a školou na predprimárnom stupni vzdelávania a počas prechodu na primárny stupeň vzdelávania často prináša v komunikácii medzi učiteľom a rodičmi školákov viditeľné zmeny. Rodičia majú zvyčajne menej príležitostí a času na komunikáciu s učiteľom ich dieťaťa v porovnaní s komunikáciou s učiteľom v materskej škole (Murphy et al., 2021). Ak sa však rodičia aktívne zapoja do

prechodového obdobia, môžu sa medzi nimi a učiteľom vytvoriť vzájomne rešpektujúce vzťahy (Webb – Knight – Busch, 2017). Aj z toho dôvodu je veľmi dôležité kreovať také prostredie, ktoré vytvára príležitosti na podporu a zefektívnenie komunikácie a participácie školy a rodiny. Zároveň je nevyhnutné, aby škola aj rodina vnímali zodpovednosť za svoje roly a ich význam pri vzdelávaní a osobnostnom rozvoji začínajúceho školáka (O'Toole et al., 2019).

1. Zdôvodnenie potreby skúmania danej problematiky

Viacere výskumné štúdie zaoberajúce sa danou problematikou poukazujú na priamy vplyv kooperácie rodiny a školy na vzdelávanie začínajúcich školákov, úroveň ich adaptovania sa prostrediu základnej školy, identifikovania s novou rolou žiaka a školskej úspešnosti. V nasledovnej časti príspevku interpretujeme niektoré výskumné zistenia poukazujúce na zdôvodnenie potreby skúmania danej problematiky.

Autorka štúdie Takriti (2019) považuje úspešný začiatok vzdelávania v základnej škole za dôležitý, a to predovšetkým z dôvodu, že úspešnosť správneho zaškolenia dieťaťa následne determinuje jeho školské úspechy a výsledky aj na vyšších stupňoch vzdelávania. Autorka preto odporúča podrobnejšie analyzovanie očakávaní a názorov rodičov a učiteľov vo vzťahu k zabezpečeniu plynulého, úspešného a čo najmenej stresujúceho prechodového obdobia. Aby sa však rodičia mali možnosť aktívne zapojiť do tohto procesu, je nevyhnutné, aby sa v pedagogickej praxi kreovalo prostredie, ktoré vytvára rozmanité možnosti na podporu a zefektívnenie kooperácie rodiny a školy. Výskumné zistenia autorov O'Toole et al. (2019) jasne poukazujú na význam participácie rodičov na vzdelávaní ich dieťaťa a kreovanie ich vzťahu s učiteľom. Podľa výskumných zistení má kooperácia rodičov s učiteľom pozitívny vplyv na dosahovanie úspechov žiakov v škole, zlepšenie ich sebaregulácie, správania sa a tiež podporu ich duševného zdravia. Vzhľadom na skutočnosť, že práve tieto oblasti čiastočne predurčujú úspešné zvládnutie adaptačného procesu a identifikácie dieťaťa s rolou školáka, môžeme konštatovať, že práve participácia rodiny a jej angažovanosť v adaptačnom a vzdelávacom procese, má markantný vplyv na úroveň adaptácie i progres dieťaťa v rámci vzdelávania v základnej škole. Autorky Hafizi a Papa (2012) vo svojej štúdií vnímajú záujem rodičov o progres ich dieťaťa v škole za primárny faktor, ktorý následne ovplyvňuje participáciu rodičov na vzdelávacom procese. Podľa autoriek prejavenu mieru záujmu rodičov a ich iniciatívy determinujú dva významné aspekty, ktorými sú životná úroveň rodiny a úroveň vzdelania rodičov. Práve tieto aspekty vplývajú na prístup rodičov ku kooperácii s učiteľom. Podľa výskumných zistení je angažovanosť rodičov v rámci chodu školy v pedagogickej praxi častokrát skôr nedobrovoľná a málokedy sa považuje za vedomú záležitosť. Rodičia nie sú vždy do rozhodovacieho procesu v škole zapojení aktívne. Komunikácia učiteľa s rodičmi je niekedy zriedkavá, jej obsahom sú prevažne individuálne problémy a potreby, pričom iniciátorom rozhovoru je zvyčajne učiteľ. Autorky Omerdić a Ridic (2017) však poukazujú na nevyhnutnosť podnecovania rodičov a učiteľov ku kreovaniu ich vzájomnej participácie na vzdelávaní žiakov. Rodičia a učelia by sa

podľa nich mali aktívne spolupodieľať na rôznych aktivitách posilňujúcich kreovanie ich vzájomného partnerstva. Podľa Baker et al. (2018) a Stroud et al. (2011) silné partnerské vzťahy učiteľa a rodičov predstavujú predpoklad dosiahnutia väčšej angažovanosti a iniciatívy rodičov v oblasti vzdelávania ich dieťaťa. Pokles angažovanosti rodičov v období prechodu dieťaťa z materskej školy do základnej školy môže byť vo vzťahu k adaptácii a školským výsledkom žiakov negatívne vplyvajúcim trendom. Z hľadiska prevencie jej poklesu autori ďalšej štúdie Flack et al. (2023) na základe výskumných zistení odporúčajú implementovať do praxe intervenčné opatrenia zamerané na podporu aktívneho zapojenia rodičov do tohto prechodového obdobia. Správna intervencia, ktorej cieľom je dosiahnutie väčšej angažovanosti rodičov na vzdelávacom procese začínajúcich školákov, môže zohrávať dôležitú úlohu v rámci dosahovania ich školských úspechov. Učitelia a vzdelávacie inštitúcie by mali podporovať rozvoj úrovne ich vzájomnej dôvery a vzťahu s rodičmi žiakov, a to ideálne ešte pred vstupom školákov do základnej školy. Jedným zo spôsobov rozvíjania takýchto vzťahov je implementácia takzvaných prechodových aktivít, ktorých cieľom je posilnenie kreovania vzťahu učiteľa s rodičmi školákov. Dôvodom aplikácie aktivít inovatívneho charakteru je, že práve takéto stratégie podporujú rozvoj partnerského vzťahu rodiny a školy (Ahtola et al., 2016). Autorky Bierman et al. (2023) v rámci úloh rodičov vo vzťahu k začínajúcemu školákovi taktiež zastávajú presvedčenie, že implementácia intervenčných prístupov, ktorých cieľom má byť rozvoj zručností rodičov podporujúcich odolnosť dieťaťa voči záťažovým situáciám, je potrebná. Implementácia týchto prístupov môže podľa autoriek eliminovať prípadné rozdiely v úrovni školskej pripravenosti začínajúcich školákov. Cieľom realizácie rodičovských programov orientovaných na rozvoj sociálno-emocionálnych aspektov a samoregulačných schopností detí, je odstrániť prípadné sociálne rozdiely, podporiť školskú úspešnosť žiakov a zabezpečiť dosiahnutie ich osobnej spokojnosti za školské výsledky. Ďalším príkladom pozitívneho vplyvu aktívneho prístupu rodičov ku vzdelávaniu dieťaťa sú výskumné zistenia štúdie, ktoré interpretuje autorka Gartu (2017). Programy zamerané na vzdelávanie rodičovských kompetencií a vzbudenie záujmu rodičov o participáciu s učiteľom, poukazujú na nevyhnutnosť rozvoja vzdelávania rodičov a ich osobnostnej pripravenosti. Realizované programy podľa výskumných zistení zabezpečujú prevenciu a elimináciu voči školskej neúspešnosti dieťaťa, jeho predčasného ukončenia školskej dochádzky, pričom zároveň podporujú prejavenie aktívneho záujmu rodičov o školský progres dieťaťa, školský program i možnosti poskytnutia podpory dieťaťa v počiatočnom primárnom vzdelávaní.

Na základe reflexie vyššie interpretovaných výskumných zistení možno konštatovať, že participácia rodičov na vzdelávaní dieťaťa a ich vzťah s učiteľom predstavujú akýsi kľúč k dosiahnutiu úspešného prechodu dieťaťa z materskej školy do základnej školy. Je preto dôležité, aby učitelia a vzdelávacie inštitúcie podporovali rozvoj ich vzájomnej dôvery a vzťahu s rodičmi začínajúcich školákov, a to ideálne ešte pred začiatkom školského roka – vstupom dieťaťa do základnej školy. Je žiaduce, aby boli rodičia školákov učiteľom a vzdelávacou inštitúciou iniciovaní k vzájomnej

kooperácii, aby im boli poskytované možnosti absolvovania rozmanitých stratégií a prechodových aktivít zameraných na rozvoj ich úloh a skvalitnenie kompetencií vo vzťahu k dosiahnutiu adekvátnej úrovne adaptačného procesu a zabezpečenie podnetného vzdelávania začínajúcich školákov.

Vzhľadom na fakt, že aktívna kooperácia rodiny a školy z pohľadu vzdelávania začínajúcich školákov, najmä v počiatkoch primárneho vzdelávania, môže na základe vyššie interpretovaných výskumných zistení pozitívne podporiť adaptačný proces, školskú úspešnosť žiakov, zvýšiť pedagogickú pripravenosť rodičov a stimulovať kreovanie partnerských vzťahov rodičov a učiteľa, zastávame presvedčenie, že sa danej problematike je potrebné venovať aj v rámci ďalšieho skúmania. Podstatu a dôležitosť realizácie výskumu orientovaného na danú problematiku vidíme predovšetkým v nevyhnutnosti identifikácie aktuálnych faktorov rodinného a školského prostredia, ktoré priamo podmieňujú kvalitu ich vzájomnej kooperácie, dosiahnutie efektivity adaptačného procesu, podporu školskej úspešnosti začínajúcich školákov a zvýšenie úrovne pedagogickej pripravenosti rodičov. Potreba zistenia súčasných podmienok rodiny a školy z hľadiska zabezpečenia úspešného zaškolenia začínajúcich školákov, nás priamo nabáda k vypracovaniu a aplikácii autorského podporného programu zameraného na stimulovanie kreovania zámernej vzájomnej kooperácie učiteľa 1. ročníka základnej školy s rodičmi začínajúcich školákov. Medzi ďalšie dôvody riešenia predkladanej problematiky taktiež považujeme dôležitosť zvyšovania pedagogickej pripravenosti rodičov a potrebu implementácie inovatívnejších prístupov a stratégií kooperácie do pedagogickej praxe.

2. Konceptualizácia kľúčových pojmov

Pre potreby komplexnejšieho porozumenia danej problematiky a pochopenie významu jej ďalšieho skúmania pokladáme za nevyhnutné vymedziť niektoré súvzťažné kľúčové pojmy.

Kooperácia – autor Lindenfors (2017) tento pojem definuje ako proces dvoch alebo viacerých osôb, prípadne činiteľov, ktoré pracujú alebo konajú spoločne, pričom ich spoločným cieľom je základný alebo vzájomný prospech. Zjednodušene možno povedať, že ide o spoločnú účasť dvoch a viacerých osôb pri nejakej činnosti. Tento pojem uplatňovaný v edukačnom prostredí možno podľa autora vnímať ako vzájomnú interakciu oboch aktérov výchovy a vzdelávania žiakov – učiteľov a rodičov. Autorka Kmetova (2019) v súvislosti s definovaním tohto pojmu v edukačnom prostredí poukazuje na dôležitosť vzájomnej kooperácie školy a rodiny najmä v 1. ročníku základnej školy. Dôvodom je, že práve na začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky sa v rámci vzájomnej interakcie medzi učiteľom a rodičmi vytvára ich vzájomný vzťah, buduje medzi nimi rešpekt a dôvera, ktoré môžu ovplyvniť schopnosť začínajúceho školáka úspešne sa identifikovať s rolou žiaka a pomôcť mu dosahovať školskú úspešnosť. Autorka tento pojem dáva do priameho súvisu s procesom identifikácie žiaka s novou rolou školáka a školskou úspešnosťou, ktoré podľa nej kooperácia učiteľa a rodičov priamo podmieňuje. Podobné vnímanie tohto pojmu interpretuje aj autorka

Scholzova (2012), podľa ktorej je pre potreby úspešného identifikovania novej roly školáka, zabezpečenia podnetného prostredia na vzdelávanie a dosahovania úspechov žiaka v škole nevyhnutné stimulovať rozvoj vzájomnej kooperácie učiteľa a rodičov žiakov aktívne, a to prostredníctvom rozmanitých kooperatívnych stratégií.

Adaptácia – etymológia tohto pojmu pochádza z latinského slova *adaptare*, ktoré v preklade významu znamená prispôbenie sa. Na vymedzenie tohto pojmu možno nazerať z pohľadu viacerých vedných disciplín, ako napríklad filozofia, biológia, medicína, sociológia, psychológia či pedagogika. Najstaršia vedná disciplína – filozofia chápe tento pojem ako čínorodý proces, počas ktorého sa uskutočňuje prirodzená vlastnosť jedinca, teda schopnosť jeho sebazáchovy a sebarozvoja. Z pedagogického hľadiska možno podľa autorky Slezakovej (2006) tento pojem definovať ako schopnosť dieťaťa prispôbiť sa novému, dovtedy neznámemu prostrediu základnej školy. Vzhľadom na to, že daný pojem možno vnímať a chápať z pohľadu viacerých vedných disciplín, ho nemožno vymedziť jednotnou definíciou, ktorá by ho dokázala charakterizovať komplexne. Zjednodušene však môžeme hovoriť o akomsi procese, v ktorom sa jedinec (dieťa) zoznamuje s novým prostredím a snaží sa mu s ohľadom na jeho vlastnú úroveň sebazáchovy a sebarozvoja, čo najlepšie prispôbiť. Autorka Borbelyová (2016) v súvislosti s definovaním tohto pojmu v pedagogickej praxi poukazuje na význam podporných determinantov – učiteľa a rodičov, ktoré podľa jej názoru výrazne ovplyvňujú adaptačný proces žiaka na začiatku školskej dochádzky. Zastáva presvedčenie, že deti vo veku šiestich rokov ešte nie sú schopné samostatne regulovať proces adaptácie, pričom práve z tohto dôvodu poukazuje na potrebu zabezpečenia podnetného a kvalitného školského a rodinného prostredia.

Školská úspešnosť – problematikou školskej úspešnosti sa v pedagogickej praxi zaoberajú autori aktívne. Niektorí z nich zastávajú názor, že rodina a škola výrazne ovplyvňujú školskú úspešnosť žiaka. Iní autori v súvislosti s týmto pojmom poukazujú predovšetkým na kognitívnu stránku osobnosti dieťaťa a úroveň jeho individuálnej kognitívnej pripravenosti na vstup do základnej školy. Mayerova (2014) tento pojem pomenúva aj pojmom akademická úspešnosť, pričom ho charakterizuje ako mieru uplatnenia žiaka v jeho školskej učebnej práci. Pojem školská úspešnosť je uplatňovaný vtedy, keď školský výkon žiaka zodpovedá požiadavkám kladeným zo strany školy, učebným osnovám, výkonovým štandardom vymedzeným pre príslušný ročník vzdelávania a konkrétny vyučovací predmet. Franclova (2013) tento pojem chápe v súvislosti s priamym vplyvom rodičov a učiteľa. Zastáva názor, že dosiahnutá úroveň školskej úspešnosti žiaka na začiatku primárneho vzdelávania a školskej dochádzky závisí aj od prístupu, podpory a pomoci zo strany rodičov i učiteľa. Aj z toho dôvodu autorka prikladá vzájomnej kooperácii učiteľa s rodičmi začínajúcich školákov v 1. ročníku základnej školy veľký význam.

Pedagogická pripravenosť rodičov – autori H. Cudak a S. Cudak (2020) charakterizujú pedagogickú pripravenosť rodičov ako súbor poznatkov o vzdelávaní a výchove dieťaťa, jeho vývine a socializácii v spoločnosti. Podľa autorov táto oblasť pripravenosti rodičov tiež vymedzuje podmienku

pochopenia emocionálnej oblasti života rodiny, vzťahu rodičov k dieťaťu s prihliadnutím na sociálno-emocionálny aspekt a nevyhnutnosť podnecovania aktívnej participácie rodičov na vzdelávaní ich dieťaťa. Spomínané komponenty pedagogickej pripravenosti rodičov možno podľa autorov komplexne nazvať aj pojmom *pedagogická kultúra rodičov*. Autorka Gartu (2017) v súvislosti s týmto pojmom vyzdvihuje potrebu vzdelávania rodičov za účelom skvalitnenia ich rodičovských úloh a povinností, teda stimulovanie rozvoja ich pedagogickej pripravenosti, a to najmä vo vzťahu k ich dieťaťu a jeho vzdelávaniu v základnej škole. Rozvoj týchto kompetencií rodičov má podľa nej priamy súvis so zabezpečením úspešného a efektívneho vzdelávania začínajúceho školáka. Nevyhnutnosť rozvoja tejto oblasti pripravenosti rodičov vychádza z pohľadu rodičov – osvojenie vedomostí o vzdelávaní a výchove dieťaťa a z pohľadu dieťaťa – vytváranie vzťahu k rodičom, učiteľovi, škole. S daným tvrdením súhlasia aj autori Potocárova a Vanco (2012), ktorí danú oblasť pripravenosti dávajú do súvisu s akceptáciou individuálnych charakteristík dieťaťa a schopnosťou uplatňovania adekvátnych výchovných metód s prihliadnutím na pedagogické hľadisko stanovených postupov. Možno konštatovať, že dosiahnutie optimálnej úrovne pedagogickej pripravenosti rodičov na vstup ich dieťaťa do základnej školy predstavuje jeden z predpokladov rozvoja kooperácie rodičov s učiteľom. Aktívni rodičia, ktorí disponujú s dobrou úrovňou vedomostí z oblasti pedagogiky, sú vnímaní ako rovnocenní partneri. Takýto vzťah školy a rodiny predznamenáva efektívnu kooperáciu oboch aktérov výchovno-vzdelávacieho procesu, čo má na adaptačný proces, prispôsobenie sa začínajúceho školáka podmienkam a nárokom základnej školy a jeho vzdelávanie pozitívny vplyv.

Conclusion

Kvalita vzájomnej kooperácie učiteľa a rodičov závisí od toho, do akej miery a akým spôsobom bude proces vzájomnej participácie aj naďalej iniciovaný. Vzhľadom na viaceré výskumné zistenia, ktoré poukazujú na pozitívny vplyv aktívnej participácie rodičov s učiteľom a kreovanie ich partnerského vzťahu v kontexte zabezpečenia úspešného procesu adaptácie a dosahovania školských úspechov žiakov, je našim zámerom rozšíriť problematiku kooperácie učiteľa 1. ročníka základnej školy s rodičmi začínajúcich školákov.

Po oboznámení sa s obsahom viacerých literárnych zdrojov slovenskej a zahraničnej proveniencie, analýze vybraných výskumných zistení, ale taktiež aj na základe nami realizovaného výskumu zameraného na danú problematiku, môžeme konštatovať, že v pedagogickej praxi sú na 1. stupni základnej školy (v 1. ročníku) najčastejšie uplatňované tradičné formy kooperácie rodiny a školy. Najfrekvencovanejšie uplatňované formy kooperácie v 1. ročníku základnej školy sú predovšetkým deň otvorených dverí, rodičovské združenia a osobné konzultácie. Naopak, implementácia inovatívnych stratégií je v praxi menej častá až zriedkavá. V rámci predkladanej problematiky sa nám preto objavuje výskumný problém týkajúci sa uplatňovania inovatívnych prístupov v rámci procesu kreovania

kooperácie učiteľa 1. ročníka základnej školy s rodičmi začínajúcich školákov a vplyvu ich implementácie na úspešnosť adaptačného procesu, školskú úspešnosť začínajúcich školákov v počiatočnom vzdelávaní a úroveň pedagogickej pripravenosti rodičov. Dominantnú pozornosť tiež predstavuje vplyv realizácie nami navrhnutých inovatívnych stratégií na samotné kreovanie a rozvíjanie vzťahu učiteľa s rodičmi začínajúcich školákov v 1. ročníku základnej školy prostredníctvom vypracovaného autorského podporného programu, a to predovšetkým z dôvodu, že vzájomnú participáciu oboch aktérov výchovy a vzdelávania (učiteľ – rodič), pokladáme z hľadiska úspešného zaškolenia začínajúcich školákov priam za kľúčovú. Na základe stanoveného výskumného problému interpretujeme nasledovnú vyplývajúcu výskumnú otázku: *Ako ovplyvňuje implementácia inovatívnych stratégií kooperácie kreovanie partnerského vzťahu učiteľa a rodičov v 1. ročníku základnej školy?*

Aktívna participácia rodičov na vzdelávaní ich dieťaťa prináša podľa viacerých výskumných štúdií v kontexte úspešného zaškolenia začínajúcich školákov mnoho významných benefitov. Je preto potrebné, aby boli rodičia začínajúcich školákov učiteľom iniciovaní k vzájomnej kooperácii a aby im boli poskytované rozmanité možnosti kooperatívnych stratégií a aktivít zameraných na podporu a rozvoj ich úloh vo vzťahu k dosiahnutiu úspešného adaptačného procesu začínajúcich školákov a zabezpečenia adekvátnych podmienok pre ich podnetného vzdelávanie v školskom i rodinnom prostredí. Naším zámerom v rámci hlbšieho skúmania danej problematiky a plánovanej výskumnej činnosti je vymedziť a analyzovať konkrétne faktory rodinného a školského prostredia podmieňujúce kvalitu a úroveň adaptačného procesu, školskú úspešnosť začínajúcich školákov, kooperáciu učiteľa a rodičov žiakov v 1. ročníku základnej školy, skúmať a analyzovať vplyv a podstatu úrovne pedagogickej pripravenosti rodičov na vstup ich dieťaťa do základnej školy, navrhnúť a implementovať inovatívne stratégie kooperácie do pedagogickej praxe.

Bibliographic references

- Ahtola, A. et al. (2016). The Concordance between Teachers' and Parents' Perceptions of School Transition Practices : A Solid Base for the Future. In *Scandinavian Journal of Educational Research*. [online]. 60:2, p. 168-181. Dostupné z : <https://lnk.sk/puffh>.
- Baker, E. A. et al. (2018). Positive parental engagement : Investigating the role of the mother–father relationship. In *Journal of Family Psychology*. [online]. 32(8), 1005-1014. Available from: <https://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2Ffam0000470>.
- Bednárova, J. & Smardova, V. (2012). *Školská zrelosť : Čo by malo dieťa vedieť pred vstupom do školy*. 1. vyd. Brno : Edika, 99. ISBN 978-80-266-0049-7.
- Bierman, K. L. et al. (2023). Preschool Programs that Help Families Promote Child Social-Emotional School Readness : Promising New Strategies. In *Clinical Child and Family Psychology Review*. [online]. 26(4), 865-879. Available from: <https://lnk.sk/pegj>. ISSN1573-2827.

- Borbelyova, D. (2016). Adaptation to the School Environment in Early Elementary Education. In *Paidagogos*. [online]. no. 2, 206-228. Available from: <http://www.paidagogos.net/issues/2016/2/article.php?id=13>.
- Cokuk, K. & Kozikoglu, I. (2020). School Adaptation Problems of Primary School Students in Mixed-Age Classrooms. In *Research in Pedagogy*. [online]. 10(1). Available from: <https://lnk.sk/dkwl>.
- Cudak, H. & Cudak, S. (2020). Developing the pedagogical culture of parents as a challenge of contemporary times. In *Humanitas University Research Papers. Pedagogy*. [online]. 27-42. Available from: <https://lnk.sk/zxu6>. ISSN 1896-4591.
- Flack, C. E. et al. (2023). A Longitudinal Study of Home-Based Involvement and Dyadic Adjustment During the Transition to Early Elementary School. In *School Psychology*. [online]. 38(5), 287-293. Available from : <https://lnk.sk/yfw0>.
- Franclova, M. (2013). *Zahájení školní docházky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a. s., 176 . ISBN 978-80-247-4463-6.
- Gartu, M. L. (2017). The School – Family Educational Partnership. In *Revista de Pedagogie – Journal of Pedagogy*. [online]. 65(2), 107-123. Available from: <https://lnk.sk/nqcy>.
- Hafizi, A. & Papa, M. (2012). Improving the Quality of Education by Strengthening the Cooperation between Schools and Families. In *Problems of Education in the 21st Century*. [online]. 42(1), 38-49. Available from: <https://lnk.sk/eljl>. ISSN 2538-7111.
- Homolova, T. (2016). Adaptácia detí na školské prostredie. In *Juvenilia paedagogica : Aktuálne teoretické a výskumné otázky pedagogiky v konceptoch dizertačných prác doktorandov*. [online]. Trnava : Trnavská univerzita, Pdf, 47-54. Available from: <https://lnk.sk/ljr5>. ISBN 978-80-8082-965-0.
- Kmetova, J. (2019). *Diagnostika pripravenosti dieťaťa na školské prostredie : Z materskej školy do základnej školy*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 88. ISBN 978-80-571-0051-5.
- Kokkalia, G. et al. (2019). School Readiness from Kindergarten to Primary School. In *International Journal of Emerging Technologies in Learning*. [online]. 14(11). Available from: <https://lnk.sk/mvwp>. eISSN 1863-0383.
- Lindenfors, P. (2017). *For Whose Benefit? The Biological and Cultural Evolution of Human Cooperation*. 1st ed. Publisher : Springer, 182. ISBN 978-3-319-50873-3.
- Lipkova, M. (2014). *Daltonský plán ako prostriedok adaptácie detí na školské prostredie*. [online]. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 47 s. Available from: <https://lnk.sk/efct>.
- Mayerova, K. (2014). Úspešnosť vzdelávania ako stratifikačný činiteľ. In *Vzdelávanie a sociálna stratifikácia*. [online]. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Katedra andragogiky FHPV PU v Prešove, 2014, 85-101. Dostupné z : <https://lnk.sk/evw8>. ISBN 978-80-555-1200-6.
- Murphy, C. et al. (2021). “Partnerships with Families in Early Childhood Education: Exploratory Study.” In *Australasian Journal of Early Childhood*. [online]. 46(1), 93–106. Available from: <https://lnk.sk/ilb9>. eISSN 1839-5961.

- O'Toole, L. et al. (2019). *Parental Involvement, Engagement and Partnership in Their Children's Education during the Primary School Years*. [online]. Dublin : National Parents Council Primary, 82. Available from: <https://lnk.sk/kb06>.
- Omerdic, N. & Ridic, M. (2017). Level of Cooperation development between Family and School in Elementary Schools. In *Metodički obzori : časopis za odgojno-obrazovnu teoriju i praksu*. [online]. 12(24), 54-64. Available from: <https://lnk.sk/bqo1>.
- Potočárová, M. & Vanco, J. (2012). Aspekty aktívnej spolupráce medzi rodinou a školou. In *Paedagogica*. [online]. Bratislava : Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 109-132. Available from: <https://lnk.sk/jqz7>. ISBN 978-80-223-3283-5.
- Scholzova, C. (2012). *Význam spolupráce rodiny a školy*. [online]. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2012. 30. Available from: <https://lnk.sk/gur2>.
- Slezakova, T. & Tirpakova, A. (2006). *Adaptácia dieťaťa na školu : Súčasné pohľady na pedagogickú teóriu a výskum*. 1. vyd. Nitra : Pedagogická fakulta UKF v Nitre, 191. ISBN 80-8050-968-9.
- Stroud, C. B. et al. (2011). Spillover to triadic and dyadic systems in families with young children. In *Journal of Family Psychology*. [online]. 25(6), 919-930. Available from: <https://lnk.sk/vxwi>
- Takriti, R. A. (2019). Children starting school in the UAE : a comparasion of teacher and parent expectations. In *Education 3-13*. [online]. 48(6), 642-650. Available from: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03004279.2019.1638956>.
- Webb, G., Knight, B. A. & Busch, G. (2017). Children's Transitions to School: 'So What about the Parents?' or 'So, What about the Parents?'. In *International Journal of Early Years Education*. 25(2), 204-217. Available from: <https://lnk.sk/tgt5>. ISSN 1469-8463.

Mgr. Katarína Muziková
 Department of Pedagogy
 Faculty of Education
 Constantine the Philosopher University in Nitra
 Drážovská 4
 949 01 Nitra
 Slovakia
katarina.muzikova@ukf.sk

doc. PaedDr. Tatiana Marcineková, PhD.
 Department of Pedagogy
 Faculty of Education
 Constantine the Philosopher University in Nitra
 Drážovská 4
 949 01 Nitra
 Slovakia
tmarcinekova@ukf.sk